

STORI SAM

Adnodd gwrthfwlio ar gyfer
Ysgolion Cynradd gan
Gomisiynydd Plant Cymru
Ysgrifennwyd gan Ysgol
Gynradd Penygawsi, Llantrisant

Fe fydd e'n gwella

SAM'S STORY

It will get better

An **anti-bullying resource** for
Primary Schools by the Children's
Commissioner for Wales

Written by Penygawsi Primary School,
Llantrisant

www.complantcymru.org.uk
www.childcomwales.org.uk

Ysgol Gynradd Penygawsi
Penygawsi Primary School

PAM MAE'R ADNODD HWN YN BODOLI?

Pan ddaeth Sally Holland yn Gomisiynydd Plant Cymru, bu'n ymgynghori â mwy na 6000 o blant a phobl ifanc i ganfod eu blaenoriaethau. Daeth bwlio i'r amlwg fel prif bryder i blant a phobl ifanc yng Nghymru. I weld beth roedd plant a phobl ifanc yn teimlo fyddai'r ffordd orau o ddelio gyda hynny, lansiodd Sally [Stori Sam](#). lle bu'n ymgynghori â mwy na 2000 o blant a phobl ifanc i ddarganfod barn pobl ifanc ynghylch y ffordd orau o atal bwlio a mynd i'r afael ag ef. Ar ôl gwrandao ar y bobl ifanc, un o brif argymhellion Sally oedd bod pob person ifanc o bob oed yn cael amser bugeiliol wedi'i hwyluso i fyfrio ar eu perthnasoedd a'u trafod. Mae'r adnodd hwn yn helpu pob ysgol gynradd yng Nghymru i alluogi eu disgyblion i gael y profiad hwn trwy fideos, gweithgareddau a chanllawiau ategol.

BETH YW'R ADNODD?

Datblygwyd yr adnodd hwn gan Rebecca Rees, un o athrawon Ysgol Gynradd Penygawsi. Defnyddiodd Rebecca ddull ysgol gyfan o gyflwyno tasg arbennig Stori Sam ym mis Hydref 2016, gan ddatblygu cyfres o gynlluniau gwersi wedi'u gwahaniaethu ar gyfer pob cyfnod allweddol ac addasu adnoddau oedd eisoes yn bodoli. Yr adnodd yw'r dull addysgu a ddefnyddiwyd ym Mhenygawsi, wedi'i amlinellu mewn cyfres o gynlluniau gwersi gyda gwybodaeth ategol ac adnoddau perthnasol. Mae'n gynllun ysgol gyfan o waith sydd wedi'i ddefnyddio a'i brofi, ac y gellid ei ddefnyddio yn ystod wythnos Gwrthfwlio.

BETH FYDD YR ADNODD HWN YN EI GEFNOGI YN FY YSGOL?

Bydd hyn yn cefnogi eich ysgol i ddarparu profiadau cysylltiedig â'u llesiant i'r disgyblion, fel y pennwyd yn [Fframwaith Arolygu Estyn 2017](#) ac mae'n cynnwys gwerthusiad integredig i olrhain effaith y gweithgareddau ar lesiant eich disgyblion. Mae cysylltiad rhwng yr adnodd hefyd â'r [Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol](#) a bydd yn cefnogi datblygiad deilliannau'r FfLIRh. Bydd y disgyblion hefyd yn dod i ddeall eu hawliau, fel y nodwyd yng [Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn \(CCUHP\)](#), a bydd hynny'n helpu i ddatblygu unigolion iach a hyderus, sy'n gallu cyfrannu fel dinasyddion moesegol, gwybodus yng nghymuned eu hysgol.

ADNODDAU YCHWANEGOL

Mae [Y Ffordd Gywir](#), [Dull Gweithredu Seiliedig ar Hawliau Plant i addysg yng Nghymru](#), yn rhoi i ysgolion fframwaith egwyddorol ac ymarferol ar gyfer diogelu anghenion a llesiant tymor hir plant a phobl ifanc. Mae Comisiynydd Plant Cymru yn argymhell bod pob lleoliad addysg yn defnyddio dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant, a bod hynny'n cynnig fframwaith cydlynus a fydd yn sail ar gyfer gwaith ar lesiant, ymddygiad iach a pherthnasoedd cyfoedion. Gall ysgolion hefyd gyrchu canllawiau ac amrywiaeth eang o adnoddau dysgu ac addysgu i ddatblygu eu dyletswyddau cydraddoldeb sector cyhoeddus gan [Gomisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol Cymru](#).

Ysgol Gynradd Penygawsi yn defnyddio dull ysgol gyfan i edrych ar 'Stori Sam' – rhagair gan Rebecca Rees

Ar ôl mynychu'r diwrnod hyfforddiant i Llysgenhadon Gwych ym mis Medi, roedd Ysgol Gynradd Penygawsi yn eglur ynghylch Tasg Arbennig Sally o'r cychwyn cyntaf. Roedd cael cyfle i gymryd rhan fel aelod o staff yn rhai o'r gweithgareddau Stori Sam yn ystod y dydd o gymorth i mi ddatblygu dealltwriaeth dda o natur y dasg a sut bydden ni'n ei defnyddio yn ein hysgol. Ar ben hynny, roedd yr amser meddwl gyda'r Llysgenhadon ar y diwrnod i drafod y dasg yn amhrisiadwy – roedd yn golygu bod gennym ni ffordd glir ymlaen cyn i ni ddychwelyd i'r ysgol, hyd yn oed! Roedden ni'n bendant yn gytûn bod syniad Stori Sam yn rhywbeth y gallen ni fynd ag e nôl i'r ysgol.

Fe wnaethon ni wahaniaethu'r adnoddau er mwyn i ni fedru cynnwys yr ysgol gyfan, gan gynnwys y Meithrin. Mae'n bwysig bod materion megis bwlio yn derbyn sylw fel ysgol gyfan er mwyn arddangos cysondeb ac adlewyrchu'r ethos tîm rydyn ni'n credu ynddo. Rydyn ni eisïau i'n **HOLL** ddisgyblion deimlo'n ddiogel, ac rydyn ni eisïau i'r rhieni wybod bod gennym ni ddull ysgol gyfan o ddelio gyda materion bwlio os a phan byddan nhw'n codi. Roedd defnyddio Stori Sam yn ffordd wych o gyflwyno bwlio fel pwnc a darganfod beth roedd yn ei olygu i'n disgyblion.

Ar ben hynny, roeddwn i'n teimlo ei fod yn bwysig cychwyn yr wythnos drwy asesu dealltwriaeth disgyblion o union ystyr bwlio. Er mwyn gwneud hynny, fe ofynnais i'r athrawon gynnal amrywiaeth o sesiynau amser cylch gyda'u dosbarthiadau i gasglu syniadau a theimladau oedd yn ymwneud â bwlio. Roedd yn hanfodol bod y disgyblion yn deall beth yn union yw bwlio cyn mynd ati i feddwl am Sam a'i stori. Fe gafodd y disgyblion lawer o fwynhad yn siarad ac yn 'dadlwytho' rhai teimladau a phryderon ynghylch y pwnc hwn.

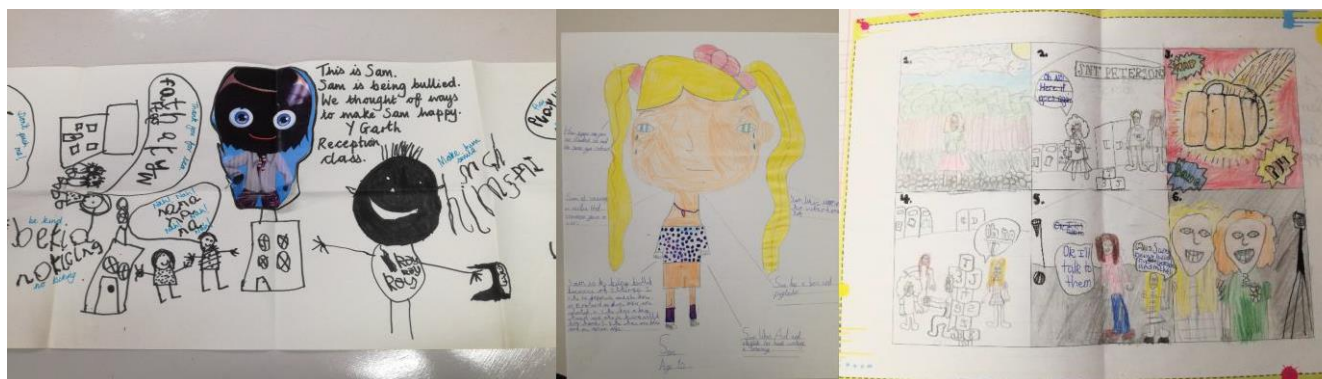
Mae'n wirioneddol bwysig bod rheolau amser cylch yn cael eu pennu cyn y sesiwn, fel bod y disgyblion yn deall yr angen am wrando ac ymateb mewn ffordd briodol. Mae hyn yn sicrhau bod y cylch yn teimlo'n ddiogel ac yn agored – bydd hynny'n golygu bod modd i'r disgyblion siarad yn rhydd heb deimlo fel petaen nhw'n cael eu barnu mewn unrhyw ffordd.

Fel ysgol, rydyn ni wrthi'n datblygu'r defnydd o sgiliau TGCh trwy'r cwricwlwm, a dyna pam bu'r Llysgenhadon a minnau'n ymchwilio i wahanol weithgareddau y gallen ni eu defnyddio. Fe ddaethon ni o hyd i VOKI, ac roedden nhw'n dwlu arno fe, felly roeddwn i'n gwybod y byddai'r disgyblion mewn dosbarthiadau eraill yn ei fwynhau hefyd! Pwy fyddai ddim eisïau ffrind rhithiol yn dweud pethau braf wrthyh chi, wedi'r cyfan?!

Fe wnaeth y Llysgenhadon a minnau gwrdd sawl tro i edrych ar yr adnoddau a gafwyd gan y Comisiynydd cyn trafod beth gallai pob grŵp blwyddyn ei wneud i gwblhau'r gyfres o dasgau. Y cam nesaf oedd crynhoi amrywiaeth o adnoddau a rhoi pecynnau at ei gilydd ar gyfer pob grŵp blwyddyn. Wedyn rhoddwyd y pecynnau i'r staff ac fe rois i esboniad arnyn nhw yn ystod cyfarfod staff yr wythnos cyn y digwyddiad ei hun. Cynhaliodd Mr. Davies, pennaeth yr ysgol,

wasanaeth ysgol gyfan yr wythnos flaenorol i esbonio beth yw hanfod Wythnos Gwrthfwllo a'r dystiolaeth bwysig ynghylch hynny. I gychwyn Wythnos Gwrthfwllo ei hun, cynhaliodd y Llysgenhadon Gwych wasanaeth ysgol gyfan lle buon nhw'n cyflwyno Sam ac yn adrodd stori amdano/amdani. Ar ben hynny, buon nhw'n esbonio'n fanwl wrth bob grŵp blwyddyn beth oedd yn mynd i ddigwydd ar hyd yr wythnos, a'u bod yn mynd i gynnal amrywiaeth o weithgareddau ar destun Bwlio yn eu dosbarthiadau.

O ran y cwricwlwm, fel ysgol rydyn ni'n dechrau cynllunio pob gweithgaredd trwy edrych ar y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd, a bydd gennym ni bob amser ffocws llythrennedd neu rifedd ym mhob gwers. Roedd gan yr adnoddau Stori Sam y rhoeson ni at ei gilydd gysylltiadau llythrennedd gwych – Darllen, Ysgrifennu a Llafaredd. Fe lwyddon ni hefyd i gysylltu'r dasg â'n cynllun gwaith ABCh, sy'n bwysig iawn ym mhob ysgol gynradd oherwydd bod llesiant pob plentyn yn elfen flaenllaw ym mhopeth a wnawn.

Ymwadiad

Nid yw Comisiynydd Plant Cymru yn derbyn cyfrifoldeb am union gynnwys unrhyw ddeunyddiau a awgrymir fel ffynonellau gwybodaeth yn yr adnodd hwn, p'un a yw'r rheiny ar ffurf cyhoeddiadau printiedig neu ar wefan. Yn y deunyddiau hynny defnyddir eiconau, logos, cynnyrch meddalwedd a gwefannau am resymau cyd-destunol ac ymarferol. Ni ddylid dehongli eu defnydd fel cymeradwyaeth i unrhyw gwmnïau penodol na'u cynnyrch. Roedd y gwefannau y cyfeirir atynt yn y deunyddiau hyn yn bodoli ar adeg cyhoeddi. Gofynnir i chi wirio pob cyfeiriad at wefan yn ofalus, i weld a ydyn nhw wedi newid, a'u hamnewid am gyfeiriadau eraill lle bo hynny'n briodol.

DYDDIAD:

GRŴP BLWYDDYN: Blwyddyn 5/6

WYTHNOS GWRTHFWLIO

Amcan Dysgu / Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd	GWEITHGAREDDAU WEDI'U GWAHANIAETHU	Gwybodaeth Ychwanegol
Amcan Dysgu: Siarad ac ysgrifennu am eu safbwyntiau, ac esbonio eu barn ar faterion sy'n effeithio arnyn nhw eu hunain a'r gymdeithas. Cydnabod eu gwerth fel unigolion trwy nodi pethau cadarnhaol amdanynt eu hunain a'u cyflawniadau, gweld eu camgymeriadau, unioni pethau a gosod nodau personol. Wynebu heriau newydd yn gadarnhaol trwy gasglu gwybodaeth, chwilio am help, gwneud dewisiadau cyfrifol, a chymryd camau. <u>Llafaredd ar draws y Cwricwlwm</u>	Fel y mae'r dosbarth yn setlo'r dosbarthwch yr arolwg i bob plentyn, gofynnwch iddynt gwblhau hyn yn unigol ac yna casglwch. Bydd yr arolwg byr hwn yn cael ei gymharu â'r un arolwg sydd yn cael eu darparu ar ddiwedd y sesiynau. Bydd hyn yn eich galluogi i olrhain yr effaith o'r gweithgareddau er lles disgyblion. [Fframwaith Arolygu Cyffredin Estyn 2.1] <u>BETH YW BWLIO?</u> Heb esbonio pam, dangoswch fideo 'For The Birds' yn y Literacy Shed http://www.literacyshed.com/the-thinking-shed.html i'r disgyblion GOFYN <i>Beth gallai'r ffilm yma fod yn ei drafod? Oes neges i'r ffilm?</i> Mae'r disgyblion yn trafod thema'r fideo mewn paru. Efallai bydd y plant yn dweud bod yr adar bach wedi bod yn gas wrth yr aderyn mawr oherwydd ei fod yn wahanol. Trafodwch y cwestiynau canlynol: <i>Pwy yw'r rhai cas? Pam maen nhw'n gas? Ydy rhai o'r adar bach yn waeth na'r lleill? Oes moeswers i'r stori? Allen ni ddewis teitl newydd i'r stori?</i> DATBLYGU Dangoswch y tri gair sy'n dilyn: <i>Anghwrtais</i>	Fel ysgol, roedden ni'n teimlo ei fod yn bwysig cychwyn yr wythnos trwy asesu dealltwriaeth y disgyblion o beth yn union yw bwlio. Gofynnais i'r athrawon gyflawni amrywiaeth o sesiynau amser cylch gyda'u dosbarthiadau i gynhyrchu syniadau a theimladau o amgylch pwnc bwlio. Roedd yn hanfodol bod y disgyblion yn gwybod beth yn union yw bwlio cyn gallu meddwl am Sam a'i stori. Bu'r disgyblion yn mwynhau'n fawr y cyfle i siarad a 'dadlwytho' rhai teimladau a phryderon ynghylch y pwnc. Mae'n wirioneddol bwysig bod Rheolau Amser Cylch yn cael eu pennu cyn y sesiwn er mwyn i'r disgyblion ddeall bod angen gwrando ac ymateb

Esbonio gwybodaeth a syniadau, gan archwilio a defnyddio ffyrdd o ddarbwylo, e.e. defnydd o eirfa (Blwyddyn 5) Gwrando ar eraill, gan ofyn cwestiynau ac ymateb i'r cynnwys ac i safbwyntiau'r siaradwyr (Blwyddyn 5) Mynegi materion a syniadau'n eglur, gan ddefnyddio geirfa arbenigol ac enghreifftiau. (Blwyddyn 6) Dilyn ymlaen o bwyntiau mewn trafodaethau grŵp, gan ddangos eich bod yn cytuno neu'n anghytuno, a rhoi rhesymau. (Blwyddyn 6)	<i>Cas Bwlio</i> Defnyddiwch y rhain yn sylfaen i drafod y gwahaniaethau rhwng y mathau yma o ymddygiad. Atgoffwch y disgyblion ynghylch y diffiniad o fwlio: <i>bod un person neu grŵp yn brifo person neu grŵp arall yn fwriadol, droeon, mewn perthynas lle nad yw'r pŵer yn gyfartal.</i> Rhowch y tri gair mewn mannau o amgylch y dosbarth. Darllenwch amrywiaeth o osodiadau a gofynnwch i'r disgyblion symud at y gair maen nhw'n meddwl sy'n gysylltiedig â phob senario yn ei dro. Trafodwch atebion y plant. <i>Mae'r disgyblion yn creu darlun senario i gynrychioli pob gair. Mae'r disgyblion yn creu darlun senario ar gyfer pob gair, gan ychwanegu swigod siarad at bob darlun. Mae'r disgyblion yn creu sribed comig tri blwch ar gyfer pob un o'r geiriau.</i> ADFYFYRIO Rhannwch y dosbarth yn grwpiau bach. Rhowch gerdyn i bob grŵp yn dangos un o'r pedwar math o ymddygiad: anghwrtais, cas, bwlio a charedig. Gofynnwch i bob grŵp gynllunio chwarae rôl sy'n dangos y math yma o ymddygiad. Rhowch 10-15 munud o amser cynllunio, ac yna gofynnwch i'r grwpiau chwarae rôl yn eu tro o flaen y dosbarth. Yna bydd angen i weddill y dosbarth ddyfalu pa fath o ymddygiad maen nhw'n ei actio.	mewn modd priodol. Mae hyn yn sicrhau bod teimlad diogel, agored i'r cylch - bydd yn golygu bod modd i'r disgyblion siarad yn rhydd heb deimlo eu bod yn cael eu beirniadu mewn unrhyw ffordd. Fe benderfynais i ddefnyddio fideo i symbylu'r disgyblion hyn, gan fod hynny'n ffordd wych o gyflwyno'r pwnc heb ddefnyddio'r union air bwlio wrth gyflwyno'r wers fy hun. Ymatebodd y plant yn dda i'r fideo a chafwyd trafodaeth wych. Rwy'n bendant yn argymhell y wefan hon ar gyfer llawer o symbyliadau gweledol fydd yn cyflwyno pynciau a genres ysgrifennu newydd. Gall athrawon ddefnyddio Hawliau Plant i sefydlu'r amgylchedd hwn drwy greu siarter dosbarth. Lawr lwythwch boster y Comisiynydd Plant ‘Deall eich Hawliau’ i gefnogi eich dosbarth iddynt ddeall eu hawliau. Mae'r sesiwn hefyd yn cysylltu ag Erthygl 19: Ni ddylech gael eich
--	--	---

		niweidio a dylech gael gofal a'ch cadw'n ddiogel. Gall athrawon lawr lwytho fersiwn symbolau o'r CCUHP .
Amcan Dysgu: Datrys gwahaniaethau trwy edrych ar ddewisiadau amgen, gwneud penderfyniadau ac esbonio dewisiadau. Adnabod y gwahanol risgiau mewn gwahanol sefyllfaoedd ac yna penderfynu sut mae ymddwyn yn gyfrifol. <u>Llafaredd ar draws y Cwricwlwm</u> Gwrando ar eraill, gan ofyn cwestiynau ac ymateb i'r cynnwys ac i safbwyntiau'r siaradwyr. (blwyddyn 5) Ymateb i eraill gyda chwestiynau a sylwadau sy'n canolbwyntio ar resymau, goblygiadau, a'r camau nesaf. (Blwyddyn 6)	PWY YW SAM? Rhowch yr wybodaeth allweddol am Sam i'r disgyblion: <i>Mae Sam yn 10 oed ac yn blentyn yn eich ysgol. Mae Sam yn dioddef bwlio. Gallai Sam fod yn fachgen neu'n ferch. Pwy yw Sam a sut mae'n edrych?</i> GOFYN Gofynnwch i'r disgyblion drafod y cwestiynau canlynol gyda'u partneriaid: <i>Pam gallai Sam fod yn dioddef bwlio? Sut mae Sam yn wahanol i'r plant eraill yn ei (d)dosbarth? Sut mae Sam yn teimlo yn ystod y bwlio? Sut gallen ni helpu Sam? Fyddai Sam yn teimlo'n wahanol petai rhywun yn helpu? Sut?</i> DATBLYGU <i>Mae'r disgyblion yn cwblhau cawodydd meddyliau mewn grŵp. Mae'r disgyblion yn cwblhau map meddwl sy'n esbonio: Pwy yw Sam / Pam mae'n dioddef bwlio / Sut mae'r bwlio'n digwydd / Sut gallen ni helpu. Mae'r disgyblion yn trefnu eu gwybodaeth yn y ffordd maen nhw'n dewis, gan esbonio: Pwy yw Sam / Pam mae'n dioddef bwlio / Sut mae'r bwlio'n digwydd / Sut gallen ni helpu.</i> ADFIFYRIO	Cyfle arall gwych i feddwl a thrafod ar y cyd. Fe wnaeth y disgyblion fwynhau darganfod y dasg a thrafod pwy gallai Sam fod. Roedd llawer yn credu bod Sam yn fachgen ac roedd eraill yn meddwl bod Sam yn ferch. Roedd y disgyblion yn deall bod dim ots ai bachgen neu ferch oedd Sam, y peth oedd yn bwysig oedd bod bwlio'n digwydd, a bod hynny ddim yn iawn! Cafwyd trafodaeth fanwl ynghylch sut a pham gallai Sam ddioddef bwlio. Cynhyrchodd y disgyblion gawodydd syniadau manwl a mapiau meddwl o'u syniadau. Fe wnaethon ni ddefnyddio strategaeth Caseg Eira Sgiliau Meddwl i'r disgyblion rannu eu syniadau gyda'i gilydd mewn parau ac yna mewn grwpiau cyn dod yn ôl fel dosbarth i'w trafod nhw i gyd. Roedd y disgyblion yn deall bod y syniadau hyn yn mynd i

<u>Ysgrifennu ar draws y Cwricwlwm</u> Defnyddio technegau wrth gynllunio ysgrifennu, e.e. mapiau meddwl, dilyniannu, gweithgareddau mat lle. (Blwyddyn 5) Defnyddio amrywiaeth o strategaethau i gynllunio ysgrifennu, e.e. nodiadau, diagramau, siartiau llif. (Blwyddyn 6)	Mae'r disgyblion yn creu braslun cymeriad o Sam, gan ganolbwyntio ar y syniadau ddaeth i'r amlwg o'r sesiwn map meddwl. Defnyddir y brasluniau cymeriad hyn yn ysbrydoliaeth ar gyfer ysgrifennu eu storïau yn y sesiwn nesaf.	fod yn sylfeini ar gyfer ysgrifennu eu storïau yn ystod y dyddiau nesaf. Roedd y disgyblion yn awyddus i ysgrifennu eu storïau ac roedden nhw'n gwybod pwy fyddai Sam, pam roedd yn dioddef bwlio, a phwy fyddai'n ei helpu. Mae'r sesiwn yn cysylltu ag Erthygl 12: Eich hawl i ddweud beth ddylai ddigwydd ac i rywun wrando arnoch. Lawr lwythwch fersiwn hawdd i ddarllen o symbolau CCUHP.
Amcan Dysgu: Deall bod eu gweithredoedd yn effeithio arnyn nhw eu hunain ac eraill, gofalu am deimladau pobl eraill a cheisio gweld pethau o'u safbwynt nhw. Sylweddoli beth yw natur a chanlyniadau hiliaeth, pryfocio, bwlio ac ymddygiad ymosodol, a sut mae ymateb iddyn nhw a gofyn am help.	<u>SIONYN Y TWYN</u> Darllenwch y gerdd "Sionyn y Twyn" i'r dosbarth. Trafodwch unrhyw eirfa newydd. GOFYN Gofynnwch i'r plant 'ymateb' i osodiadau syml. Er enghraifft, <i>Ymatebwch os ydych chi erioed wedi teimlo wedi'ch ynysu, os ydych chi erioed wedi gadael rhywun allan o gêm, os ydych chi erioed wedi gweld rhywun ar ei ben ei hun yn y lle chwarae, os ydych chi'n gwybod am rywun sydd heb lawer o ffrindiau, os ydych chi'n helpu pobl pan fyddan nhw wedi cael eu gadael allan, os ydych chi'n meddwl bod Sionyn yn hapus.</i> <i>All unrhyw un feddwl am eu gosodiad eu hun?</i>	Cafwyd y gerdd hon ei addasu o gerdd Saesneg o'r enw Samantha Jayne sydd yn ymddangos yn y cynllun gwaith ABCH 'Agweddau Cymdeithasol ac Emosiynol ar Ddysgu' (SEAL) sydd yn adnodd yr wyf wedi ei defnyddio ers blynyddoedd lawer. Fe ddarllenais i'r gerdd i'r dosbarth i fodelu'r mynegiant a'r teimladau y tu ôl i'r geiriau. Yna cafodd y disgyblion gyfle i ailddarllen yn eu parau/grwpiau a thrafod yr ystyr y tu ôl i'r eirfa a

<u>Darllen ar draws y Cwricwlwm</u> Canfod ystyr nad yw'n cael ei nodi'n benodol, e.e. beth sy'n digwydd nesaf? Pam gwnaeth e/hi hynny? (Blwyddyn 5) Canfod syniadau sydd heb eu nodi'n benodol, e.e. safbwyntiau neu agweddau awduron (Blwyddyn 6) Darllen yn fanwl, gan anodi at ddibenion penodol. (Blwyddyn 6)	DATBLYGU Mewn parau trafodwch sut mae Sionyn yn teimlo a pham. Mae'r disgyblion yn tynnu llun Sionyn, gan ddefnyddio'r gerdd i'w hysbrydoli. Mae'r disgyblion yn ei labelu â geiriau o'r gerdd. Mae'r disgyblion yn creu braslun cymeriad o Sionyn, gan ei labelu â geiriau ac ymadroddion allweddol. Mae'r disgyblion yn creu proffil cymeriad o Sionyn, ei theimladau, ei gobeithion a'i hofnau. Gan ddefnyddio'r gerdd yn dystiolaeth, mae'r disgyblion yn ysgrifennu datganiadau proffil. "Rwy'n gwybod bod Sionyn yn... oherwydd mae'r bardd yn ysgrifennu....." ADFYFYRIO Gofynnwch i'r dosbarth eistedd mewn cylch caeedig, yn wynebu i mewn. Rhannwch ddosbarth y plant yn grwpiau yn ôl yr emosiynau y Sionyn eu teimlo (gofynnwch i'r plant beth ydyn nhw). Darllenwch y gerdd eto, a phan fydd y plant yn meddwl bod Sionyn yn teimlo eu hemosiwn "nhw", dylen nhw sefyll i fyny. <i>Tasech chi'n gweld Sionyn yn y maes chwarae ar ei phen ei hun, beth fyddch chi'n gwneud?</i> Mae'r plant yn awgrymu atebion. <i>Tasech chi'n gweld bod neb yn gweithio gyda Sionyn yn y dosbarth, beth fyddch chi'n gwneud?</i> Mae'r plant yn awgrymu atebion. <i>Tasech chi'n sylwi bod dim teulu yn dod i'r ysgol i weld Sionyn yn cymryd rhan mewn drama neu ddigwyddiad yn yr ysgol, beth fyddch chi'n ei wneud?</i> Mae'r plant yn awgrymu atebion. <i>Pryd byddwch chi'n teimlo'n drist ac yn unig?</i> Mae pob plentyn yn cael cyfle i siarad wrth i wrthrych gael ei drosglwyddo o law i law yn y cylch.	ddefnyddiwyd gan yr awdur. Gofynnwyd i'r disgyblion uniaethu â Sionyn a chysylltu'r gerdd â sefyllfa bywyd go iawn, neu o bosib â llyfr neu gerdd arall roedden nhw wedi'u darllen. Unwaith eto roedd yn gyfle gwyh i feddwl a thrafod ar y cyd. Roedd llawer o ddisgyblion yn teimlo eu bod yn gallu uniaethu â Sionyn mewn llawer o ffyrdd, gan ddangos empathi a chydymdeimlad. Roedd y gwaith a gynhyrchwyd ar ôl darllen y gerdd yn dangos dealltwriaeth y disgyblion o'r geiriau a sut roedden nhw'n meddwl bod Sionyn yn teimlo. Roeddwn i'n teimlo bod gorffen y sesiwn hon ag amser cylch yn bwysig, gan fy mod i am greu amgylchedd hapus lle teimlai'r disgyblion yn ddiogel a'u bod yn cael eu cefnogi. Mae'r sesiwn yn cysylltu â'r hawliau canlynol: Erthygl 12: Eich hawl i ddweud beth ddylai ddigwydd ac i rywun wrando arnoch.
--	--	---

		Erthygl 19: Ni ddylech gael eich niweidio a dylech gael gofal a'ch cadw'n ddiogel. Erthygl 15: Eich hawl i wybodaeth onest yr ydych yn ei ddeall gan bapurau newydd a'r teledu. Erthygl 31: Eich hawl i fod y gorau y gallwch fod Lawr lwythwch fersiwn hawdd i ddarllen o'r symbolau CCUHP.
Amcan Dysgu: Dangos dealltwriaeth o'r ffyrdd y gall un person (neu grŵp o bobl) fod â phŵer dros rywun arall. Dangos dealltwriaeth o rai ffyrdd o helpu rhywun sy'n cael ei fwlio i deimlo'n well. <u>Ysgrifennu ar draws y Cwricwlwm</u> Defnyddio technegau wrth gynllunio ysgrifennu, e.e. mapiau meddwl, dilyniannu, gweithgareddau mat lle. (Blwyddyn 5)	STORI SAM (Rhan 1) Esboniwch wrth y disgyblion eu bod nhw'n mynd i ysgrifennu stori Sam. Mae angen iddyn nhw ddefnyddio'u mapiau meddwl a'u brasluniau cymeriad i'w helpu i gynllunio'u storïau. Mae'r disgyblion yn defnyddio templed cynllunio stori i roi trefn ar eu stori. Mae'r disgyblion yn defnyddio'r templed mynydd stori i gynllunio'u stori. Dylai'r disgyblion ddefnyddio llifsiart stori i gynllunio'u stori. ADFIFYRIO Gofynnwch y cwestiynau canlynol i'r disgyblion. Rhowch amser iddyn nhw siarad â phartner cyn gofyn am ymatebion. <i>Ydy hi byth yn iawn meddwl 'dyw e ddim yn fusnes i fi' pan fyddwch chi'n gweld rhywun yn bod yn gasg wrth rywun arall?</i>	Fel ysgol rydyn ni'n teimlo ei bod hi'n bwysig rhoi amser cynllunio i'r disgyblion cyn unrhyw ddarn estynedig o ysgrifennu, a dyna pam cynhalion ni ddetholiad o sesiynau cyn ysgrifennu'r storïau, fel bod y disgyblion yn cael eu hysbrydoli i ysgrifennu. Cyn pob sesiwn Ysgrifennu Mawr, mae'r disgyblion yn cael amser i gynllunio mewn modd mwy ffurfiol, gan ddefnyddio amrywiaeth o strategaethau, o siartiau llif, mynyddoedd stori a byrddau stori. Mae hynny'n rhoi cyfle i'r plant grynhoi eu syniadau a dechrau eu rhoi at ei

Defnyddio amrywiaeth o strategaethau i gynllunio ysgrifennu, e.e. nodiadau, diagramau, siartiau llif. (Blwyddyn 6)	<i>Beth ddylech chi wneud os byddwch chi'n dyst i sefyllfa fwlio a dydych chi ddim yn hoffi'r person sy'n cael ei fwlio?</i> Gofynnwch ydyn nhw'n meddwl bod unrhyw syniadau oedd ganddyn nhw wedi newid ers iddyn nhw ddechrau eu gwaith ar fwlio. Gofynnwch: <i>'Ym mha ffordd?'</i> a <i>'Pam rydych chi'n meddwl bod eich syniadau wedi newid?'</i>	gilydd mewn dilyniant o ddigwyddiadau. Rhannwyd y cynlluniau hyn gyda phartneriaid a thrafodwyd agweddau i'w dathlu a ffyrdd ymlaen. Anogwyd y disgyblion i gynnwys cynifer o fanylion â phosibl yn eu cynlluniau, gan y byddai hynny'n helpu gyda'r broses o lunio'r stori y diwrnod canlynol.
Sylweddoli beth yw natur a chanlyniadau hiliaeth, pryfocio, bwlio ac ymddygiad ymosodol, a sut mae ymateb iddyn nhw a gofyn am help. <u>Ysgrifennu ar draws y Cwricwlwm</u> Defnyddio iaith briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys ffurfiau safonol. (Blwyddyn 5)	<u>STORI SAM (Rhan 2)</u> Mae'r disgyblion yn defnyddio'u cynllunio o'r sesiwn flaenorol i ysgrifennu eu stori am Sam. Mae'r disgyblion yn defnyddio cronfa o eiriau 'wow' i'w cynnwys yn eu stori am Sam. Mae'r disgyblion yn defnyddio matiau geiriau cychwyn brawddegau a chysyllteiriau i'w helpu i ysgrifennu eu stori am Sam. Mae'r disgyblion yn cael eu hannog i ddefnyddio thesawrws i gael hyd i gyfystyron mentrus a geiriaduron i helpu i sillafu geiriau anghyfarwydd wrth ysgrifennu eu stori am Sam.	Fel ysgol rydyn ni'n defnyddio'r dull Ysgrifennu Mawr ar gyfer ysgrifennu estynedig, sy'n golygu bod y plant yn cael cyfnod penodol o amser i ysgrifennu. Mae'r ystafell ddosbarth yn amgylchedd digynnwrf, gyda cherddoriaeth hamddenol yn y cefndir, goleuadau pwl a chanhwyllau ar bob bwrdd (rydyn ni'n defnyddio canhwyllau LED). Mae'r plant yn gallu cyrchu amrywiaeth o adnoddau fel matiau geiriau, banciau geiriau,

Defnyddio geirfa briodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc-benodol. (Blwyddyn 5) Defnyddio'r ystod lawn o atalnodi i dywys y darlennydd mewn brawddegau cymhleth, e.e. commas, pwyntiau bwled, dyfynodau, collnodau ac ati. (Blwyddyn 5) Defnyddio iaith briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys ffurfiau safonol Defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc-benodol. (Blwyddyn 6)	Adfyfrio Mae cyfoedion y disgyblion yn asesu stori eu partner meddwl yn erbyn y meini prawf llwyddiant, naill ai gan ddefnyddio 2 Seren a Dymuniad neu WWW (Beth aeth yn dda) ac EBI (Gwell Fyth Petai). Dosbarthwch yr arolwg i bob plentyn, gofynnwch iddynt gwblhau hyn yn unigol ac yna casglwch. Bydd yr arolwg byr hwn yn cael ei gymharu â'r un arolwg sydd yn cael eu darparu ar ddechrau y sesiynau. Bydd hyn yn eich galluogi i olrhain yr effaith o'r gweithgareddau er lles disgyblion [Fframwaith Arolygu Cyffredin Estyn 2.1]. Cofnodwch ymatebion y dosbarth cyfan ar eich gwerthusiad athro. Anfonwch y gwerthusiad i: Gwerthusiad Athro, Comisiynydd Plant Cymru, Tŷ Ystumllwynarth, Llys Siarter Phoenix Way Llansamlet, Abertawe, SA7 9FS.	thesawrws, a geiriaduron - y plant sy'n dewis y lefel o gefnogaeth sydd ei hangen arnyn nhw wrth i ni annog ein disgyblion i fod yn 'Ddisgyblion Annibynnol lawn' (VIPs-Very Independent Pupils). Cyn pob Ysgrifennu Mawr mae'r plant yn helpu'r athro i gynhyrchu set o feini prawf llwyddiant y maen nhw'n cyfeirio atynt ar hyd y broses ysgrifennu i sicrhau eu bod yn debygol o gyrraedd eu targed o ran yr amcan dysgu. Ar ôl iddyn nhw gwblhau eu hysgrifennu, mae'r disgyblion yn cael eu hannog i asesu eu gwaith eu hunain, neu fod yn destun asesiad cyfoedion. Rhaid iddyn nhw gyfeirio at y meini prawf llwyddiant wrth wneud hynny. Mae'r agweddau i'w dathlu wedi'u tanlinellu ag inc coch (pinc i ddynodi chwerthin) ac mae'r ffyrdd ymlaen wedi'u tanlinellu ag inc gwyrdd (gwyrdd i ddynodi twf). Mae'r agweddau hyn sydd angen sylw yn rhan o'r sesiwn olygu y diwrnod canlynol.
---	---	---

		Mae'r gweithgaredd yma yn cysylltu ag Erthygl 29: Yr hawl i fod y gorau y gallwch fod. Gall athrawon lawr lwytho fersiwn hawdd i ddarllen o'r symbolau CCUHP ar wefan y Comisiynydd Plant.
--	--	---